

សម្ព័ន្ធដើម្បីសិទ្ធិមនុស្សនិចលន្តិប្រជាធិបតេយ្យ
Ligue pour les Droits de l'Homme et la Démocratie
សន្តិភាព សេរីភាព កាតព្វកិច្ច

LDHD
7, Rue Gaston Leroux
77600 Bussy Saint Georges

កម្មវត្ថុរបស់ស.ស.ប សម្រាប់ឆ្នាំ២០១៨ និងឆ្នាំ២០១៩

សកម្មភាពរបស់ស.ស.ប ជាចម្បងក្នុងឆ្នាំ២០១៨ និងឆ្នាំ២០១៩ នឹងផ្ដោតលើប្រទេសកម្ពុជា ដោយក្រោយកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពទីក្រុងប៉ារីសឆ្នាំ១៩៩១ ពលរដ្ឋខ្មែរទូទៅរងការរំលោភបំពានសិទ្ធិមូលដ្ឋានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ជាពិសេសទៅលើពលរដ្ឋទន់ខ្សោយ ងាយរងគ្រោះដែលមានចំនួនដ៏ច្រើនលើសលប់។

ក្រោយការចាកចេញរបស់អ៊ុនតាក់ដោយបង្ខំនៅឆ្នាំ១៩៩៤ និងរដ្ឋប្រហារនៅឆ្នាំ១៩៩៧ ដែលរបបលោកហ៊ុនសែនបានធ្វើឃាតជាប្រព័ន្ធទៅលើអ្នកប្រឆាំងនឹងអំណាចរបស់ហ៊ុនសែននិងបរទេសជាចៅហ្វាយនាយហ៊ុនសែន ស្ថានភាពនយោបាយនៅកម្ពុជាបានវិលត្រឡប់ទៅរកសភាពដើមដូចក្រោយឆ្នាំ១៩៧៩ ហ៊ុនសែននិងបរទេសដែលជាចៅហ្វាយនាយរបស់ហ៊ុនសែន បានគ្រប់គ្រងកម្ពុជាដោយកណ្តាប់ដៃដែក។ របបហ៊ុនសែន បានប្រព្រឹត្តិឧក្រិដ្ឋកម្មសេដ្ឋកិច្ច ឧក្រិដ្ឋកម្មនយោបាយជាច្រើនលើសលប់លើពលរដ្ឋខ្មែរដែលប្រឆាំងនឹងរបបហ៊ុនសែន ដែលការសម្លាប់មនុស្សក្រៅប្រពន្ធទាំងនេះ ត្រូវបានរបបនេះរបបនេះក្លែងបន្លំជាឧប្បត្តិហេតុគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ ចោរកម្មឬ ជម្លោះរវាងបុគ្គល មានករណីលោក អ៊ុ-វ៉ាសាឌី លោក លោកឆុត-វន្ទី លោក កែមឡី ។ល។

អស់រយៈពេល២៥ឆ្នាំ មកហើយដែលយើងឃើញមានការប្តូរនយកទ្រព្យសម្បត្តិដ៏ច្រើនរបស់កម្ពុជាដោយក្រុមឥស្សរជនមួយក្រុមតូចដែលបានប្តូរសេដ្ឋកិច្ច ធនធានដ៏មានតម្លៃបំផុតរបស់ប្រទេសកម្ពុជាសម្រាប់ជាទ្រព្យខ្លួនគេនិងគ្រួសាររបស់ពួកគេ មានព្រៃឈើ និង ធនធានធម្មជាតិផ្សេងទៀត។ ផ្ទៃដីរាប់លានហិកតាត្រូវបានរឹបអូសពីពលរដ្ឋខ្មែរដោយបង្ខំ ហើយត្រូវបានលក់ជាដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចដល់ក្រុមហ៊ុនជាតិ ឬបរទេស ជាពិសេសក្រុមហ៊ុនរដ្ឋវៀតណាម។ ព្រៃឈើជាច្រើនលានហិកតាត្រូវបានកាប់បំផ្លាញដោយក្រុមហ៊ុន ទាំងនោះ រើសជាច្រើនលានគោមត្រូវបានប្តូរនយកពីពលរដ្ឋខ្មែរ ហើយដោយប្រការនេះ ទន្លេបឹងប្តូរទាំងប្រទេសត្រូវបំផ្លាញ និងបំពុល។ មនុស្សរាប់លាននាក់ត្រូវបានគេបង្ខំឱ្យចាកចេញពីលំនៅដ្ឋាននិងដីរបស់ពួកគេដោយបង្ខំ ធ្វើអោយពួកគេបាត់បង់អ្វីគ្រប់យ៉ាង ហើយក្លាយជាជនភាសខ្លួនដូចក្នុងកាលៈទេសៈសង្គ្រាម ដែលពួកគេត្រូវបោះបង់ចោលជីវភាពរស់នៅតាមប្រពៃណីរបស់ពួកគេ។ ហើយយើងបានឃើញនូវភាពរំដើបរំដួលក្នុងសង្គមដែលកំពុងកើនឡើងនៅទូទាំងប្រទេសខណៈប្រជាជនសាមញ្ញកំពុងព្យាយាមការពារផ្ទះរបស់ពួកគេ។ ខណៈដែលពួកវេជនបានក្លាយជាអ្នកមានយ៉ាងសម្បូរបែបប្រជាជនកម្ពុជាសាមញ្ញត្រូវបានរុញច្រានឱ្យកាន់តែជ្រៅទៅក្នុងភាពក្រីក្រ។

ជនរងគ្រោះនៃប្រព័ន្ធនេះមិនគ្រាន់តែជាប្រជាជនកម្ពុជាធម្មតាប៉ុណ្ណោះទេ តែវាក៏នឹងប៉ះពាល់ដល់អនាគតនៃពលរដ្ឋខ្មែរដែរ។ ប្រសិនបើគ្មានការទប់ស្កាត់ដើម្បីបញ្ឈប់ការលួចប្លន់ធនធានរបស់កម្ពុជាទេ នោះអនាគតពលរដ្ឋខ្មែរនឹងទទួលបានមរតកទឹកដីដែលត្រូវបានគេបំផ្លាញខ្ទេចខ្ទីនិងខ្សោះអស់ធនធានគ្រប់យ៉ាង។

ដើម្បីអនុវត្តការប្តូរធម្មធាននិងសេដ្ឋកិច្ចនៃប្រទេសកម្ពុជាពួកឥស្សរជនដែលកាន់អំណាចបានប្រព្រឹត្តការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។ នៅរាជធានីភ្នំពេញ ចាប់ពីឆ្នាំ២០០០ ប្រជាពលរដ្ឋយ៉ាងហោចណាស់ ១៤៥០០០នាក់ ត្រូវបានគេបណ្តេញចេញពីលំនៅដ្ឋានរបស់ពួកគេដោយបង្ខំ។ នៅថ្នាក់ជាតិអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលបានប៉ាន់ស្មានថាប្រជាជនកម្ពុជាដល់ទៅជាង ៧៧០០០០នាក់ត្រូវ

បានរងផលប៉ះពាល់ដោយការរំលោភដីធ្លីចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០០ ហើយស្ថានភាពកាន់តែអាក្រក់ទៅ ៗ ។ នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៤ យើងឃើញមានការកើនឡើងគួរឱ្យកត់សំគាល់នូវចំនួនប្រជាជនដែលរងផលប៉ះពាល់បើប្រៀបធៀបទៅនឹងឆ្នាំមុនៗ ។ ក្រុមអង្គការឃ្លាំមើលសិទ្ធិរបស់អង្គការលីកាដូ - បានកត់ត្រាថា នៅឆ្នាំ២០១៤ មានពលរដ្ឋ១០.៦២៥គ្រួសារបន្ថែមទៀត ដែលរងគ្រោះដោយការរំលោភយកដីកាលពីឆ្នាំ២០១៤ ស្មើនឹងចំនួនមនុស្សបន្ថែម ៤៩.៥១៩នាក់ ហើយតួលេខនេះបានមកតែពីខេត្តចំនួន១៣ខេត្តដែលមានមូលដ្ឋានសាខាអង្គការលីកាដូនៅប្រចាំការ ដែលជាតួលេខពាក់កណ្តាលប្រទេសប៉ុណ្ណោះ។ ជនរងគ្រោះដោយការបណ្តេញដោយបង្ខំចេញពីដីធ្លីនិងលំនៅដ្ឋានរបស់ពួកគេបានផ្លាស់ទីលំនៅ ហើយត្រូវបង្ខំចិត្តរស់នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌលំបាកលំបិន ដូចជាជនភាសខ្លួននៃសង្គ្រាម ដោយគ្មានជំនួយអ្វីទាំងអស់។

ទោះបីក្នុងប៉ុន្មានឆ្នាំថ្មីៗ កម្ពុជាត្រូវបានប្រពន្ធសេដ្ឋកិច្ចខ្លះចាត់ទុកថា ជាប្រទេសមានភាពទាក់ទាញនៃការអភិវឌ្ឍន៍ ក៏ភាពក្រីក្រនៅកម្ពុជាសម្រាប់ពលរដ្ឋទូទៅនៅតែជាការព្រួយបារម្ភបំផុត។ យោងតាមរបាយការណ៍២០១៤ នៃធនាគារពិភពលោកនិងធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ាន) ពលរដ្ឋខ្មែរដែលរស់នៅក្រោមបន្ទាត់ភាពក្រីក្រ(ក្រោម១,១ដុល្លារ)មានចំនួន៤១% និង៧២%រស់នៅជាមួយនឹង១,៦៦ដុល្លារក្នុង១ថ្ងៃ។ មានតែពលរដ្ឋខ្មែរ៨%ប៉ុណ្ណោះ ដែលមានចំណូល៣ដុល្លារក្នុង១ថ្ងៃ។

និរន្តរភាព និងអំពើពុករលួយនៅតែជាឧបសគ្គ ដល់ការពង្រឹងនីតិវិធីនិងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គមសម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទូទៅ។ មានតែជនមួយក្តាប់តូចដែលជាពួកមានទាំងអំណាចសេដ្ឋកិច្ចនិងអំណាចនយោបាយ ដែលបានទទួលផលពីការអភិវឌ្ឍន៍នេះ តែសម្រាប់ប្រជាជនកម្ពុជាភាគច្រើនភាពក្រីក្រមិនត្រូវបានកាត់បន្ថយទេ។ ប្រជាពលរដ្ឋភាគច្រើនត្រូវរស់នៅជុំវិញខ្សែបន្ទាត់ភាពក្រីក្រ។ ការកើនឡើងចំនួនមនុស្សដែលគ្មានអ្វីដែលត្រូវបានបង់នោះគឺជាការធ្វើចលនាដ៏ក្តៅក្រហាយនៅក្នុងសង្គម។

កុមារត្រូវបានគេបង្ខំឱ្យធ្វើការនៅក្នុងស្ថានភាពដ៏លំបាកលំបិន អមនុស្សធម៌ ប្រឆាំងនឹងឆន្ទៈរបស់ពួកគេ ឬដោយភាពចាំបាច់នៃសេដ្ឋកិច្ច។ កុមារមួយចំនួនត្រូវបានគេចាប់យកលក់ អោយការបំរើតាមផ្ទះ ឬតាមកសិដ្ឋាន និងសិប្បកម្មផ្សេងៗ ដែលពួកគេត្រូវបានបង់សិទ្ធិធ្វើអ្វីគ្រប់យ៉ាង។ កុមារដែលរស់នៅតាមដងផ្លូវត្រូវបានគេបោះបង់ចោលអោយរស់នៅអនាថា គ្មានជំនួយអ្វីទាំងអស់ ហើយការបាត់ខ្លួនរបស់ពួកគេមិនអាចផ្ទៀងផ្ទាត់បាន ដែលជាវត្តមាននៃការរំលោភបំពានអាក្រក់។ ពួកគេត្រូវបានប្រពន្ធល្អៀងសរីរាង្គចាប់សម្លាប់កាត់យកសរីរាង្គរបស់ពួកគេលក់ក្នុងទីផ្សាររីករាយដង្ហើម។ លក្ខខណ្ឌការងាររបស់ជនក្រីក្រ និងជនងាយរងគ្រោះ ទោះក្នុងសេវាកម្ម ឬផលិតកម្មផ្សេង មានការលំបាកលំបិន ដែលសិទ្ធិមូលដ្ឋានរបស់ពួកគេត្រូវបានរំលោភបំពានធ្ងន់ធ្ងរនិងជាប្រពន្ធ។

នៅចំពោះមុខឧក្រិដ្ឋកម្មយង់ឃ្នងដែលបានរៀបចំជាអន្តរប្រពន្ធទាំងនេះ និងដោយពលរដ្ឋខ្មែរបានឆ្លងកាត់មិនចេះចប់ពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ទៅអំបើប្រល័យពូជសាសន៍មួយ ពីអាណានិគម ទៅអាណានិគមមួយទៀត ធ្វើអោយពលរដ្ឋខ្មែរទន់ទ្រោមនិងគ្មានសមត្ថភាពរៀបចំខ្លួនដើម្បីប្រឆាំងនឹងអំពើយង់ឃ្នងទាំងនេះទេ។ ពួកគេត្រូវបានពល សម្លាប់ ជាន់ឈ្នីនិងបំភ្លេចចោលក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មយង់ឃ្នងទាំងនេះ។ ចាប់តាំងពីកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពក្រុងប៉ារីសឆ្នាំ១៩៩១ ពួកគេមួយចំនួនធំបានរត់ទៅរកក្រុមប្រឆាំងដើម្បីជួយពួកគេឱ្យបានចាកចេញពីវាលវង្សសង្គ្រាមនៃវិវាទសកម្ម និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ដែលគ្មានទីបញ្ចប់មួយនេះ។ ប៉ុន្តែចាប់តាំងពីការចាកចេញរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិក្នុងឆ្នាំ១៩៩៤ ក្នុងមានជាអ្នកធានានៃការអនុវត្តន៍កិច្ចព្រមព្រៀងនេះ កម្ពុជានិងពលរដ្ឋខ្មែរត្រូវធ្លាក់ក្នុងក្រញាំពួកកុម្មុយនិស្តឥណ្ឌូចិនដែលដូចកាលពីឆ្នាំ១៩៧៩ ដែលមានវៀតណាមជាបង្គំ ហើយបានបង្កើតការលួចទ្រព្យសម្បត្តិជាតិ សម្បត្តិធម្មជាតិនិងសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់យ៉ាងពីពលរដ្ឋខ្មែរជាប្រពន្ធ ឯកណ្តប់ក្សប្រឆាំងពុំអាចជួយអ្វីទាំងអស់ដល់ពលរដ្ឋខ្មែរ គេមានតួនាទីត្រឹមជាអ្នកលំអរបបផ្តាច់ការហ៊ុនសែននិងអាណានិគមន៍មួយនិស្តឥណ្ឌូចិនក្នុងស្រាមប្រជាជនប្រយ័ត្នក្លែងក្លាយ ដែលបានបង្កវិនាសកម្មដល់ពលរដ្ឋខ្មែរ និងបានបង្កើតការប្តូរជនជាតិនិងសេដ្ឋកិច្ចពីពលរដ្ឋខ្មែរជាប្រពន្ធ។ ការបោះឆ្នោតនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាបន្ទាប់ពីឆ្នាំ១៩៩៣ សុទ្ធតែជាការបោះឆ្នោតក្លែងបន្លំដោយមានការចូលរួមបិទបាំងលំអរដោយបក្សប្រឆាំងក្នុងគោលបំណងដើម្បីរក្សាអំណាចរបស់លោកហ៊ុនសែននិងអាណានិគមន៍ពួកកុម្មុយនិស្តឥណ្ឌូចិន

ដែលធ្វើអោយកម្ពុជាបាត់បង់ឯករាជ្យនិងអធិបតេយ្យរបស់ខ្លួនទាំងស្រុង។

ដោយបញ្ហាទាំងនេះ នៅក្នុងខែតុលាឆ្នាំ២០១៤ Global Diligence តាមរយៈមេលោក Richard Rogers មេធាវីអន្តរជាតិ បានប្តឹងទៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ ប្រឆាំងនឹងរបបរបស់ លោកហ៊ុនសែន ចោទប្រកាន់របបហ៊ុនសែន ថាបានប្រព្រឹត្តិឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិចំពោះ ឧក្រិដ្ឋកម្មជាច្រើនដែលរបបនេះបានប្រព្រឹត្តិ។ ពាក្យបណ្តឹងមួយទៀតរបស់ លោក Morton Sklar ជា មេធាវីអាមេរិកដែលបានដាក់កាលពីខីមីនា២០១៤ បានចោទប្រកាន់លោកហ៊ុនសែន ពីបទឧក្រិដ្ឋ កម្មប្រល័យពូជសាសន៍។

នយោបាយសម្បទាននៃអាណានិគមន៍បែបថ្មី គឺជាបរាជ័យ ហើយសហគមន៍អន្តរជាតិត្រូវតែ ពិចារណាឡើងវិញ ព្រោះវាបានបង្ហាញពីភាពយោធរណ៍ប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ និងការបំពានសិទ្ធិ មនុស្សជាមូលដ្ឋានឆ្លងឆ្វេង ដល់ពលរដ្ឋដែលរងគ្រោះ។

ឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏យឃ្លង់យឃ្លង់ដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ វាជាលទ្ធផលនៃការមិនគោរពកិច្ចព្រមព្រៀង សន្តិភាពទីក្រុងប៉ារីស១៩៩១ ដោយភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់។ ដើម្បីបញ្ឈប់បទល្មើសទាំងនេះ នឹង រារាំងកុំអោយឧក្រិដ្ឋកម្មយឃ្លង់យឃ្លង់បែបនេះកើតឡើងទៀតនៅពេលអនាគត ស.ស.ប បានធ្វើយុទ្ធនា ការ ជម្រុញអោយមានការអនុវត្តពេញលេញនៃកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពទីក្រុងប៉ារីស១៩៩១ឆ្នាំ ជា ពិសេស ប្រទេសមហាអំណាចដែលជាសមាជិកអចិន្ត្រៃយ៍នៃអង្គការសហប្រជាជាតិ ពួកគេត្រូវតែ បំពេញតួនាទីរបស់ពួកគេក្នុងការជម្រុញអោយគោរព កិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ដូចអ្វីដែលជាការប្តេជ្ញា ចិត្ត និងទំនួលខុសត្រូវរបស់ពួកគេក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀង ដើម្បីបញ្ឈប់នូវឧក្រិដ្ឋកម្មនៅកម្ពុជា។ ស.ស .ប ក៏មានការព្រួយបារម្ភ ទាក់ទងនឹងភាពតានតឹងរវាងសហរដ្ឋអាមេរិកនឹងប្រទេសចិននៅ តំបន់សមុទ្រចិនខាងត្បូង។ កង្វល់មួយក្នុងចំណោមកង្វល់ទាំងនេះ គឺការកើនឡើងជាក់លាក់នៃ ឥទ្ធិពលនៃប្រទេសចិននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងលើអធិបតេយ្យកម្ពុជា ជាពិសេសសម្រាប់ សកម្មភាពខុសច្បាប់ទាំងឡាយដែលកើតមាន។ ឧក្រិដ្ឋកម្មយឃ្លង់យឃ្លង់ដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ នឹង មិនអាចកើតឡើងទេប្រសិនបើគ្រប់ប្រទេសហត្ថលេខីនៃកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពប៉ារីស១៩៩១ បានគោរពតាមតួនាទីរបស់ខ្លួនដែលបានសន្យា។ ស.ស.ប អំពាវនាវអោយ ប្រទេសម្ចាស់ហត្ថលេខី ទាំងអស់គោរពតួនាទី និងការទទួលខុសត្រូវរបស់ខ្លួនដូចដែលបានសន្យាលើកិច្ចព្រមព្រៀង២៣ តុលា១៩៩១។ ស.ស.ប

https://www.fidh.org/IMG/pdf/executive_summary-2.pdf le plaint de Richard Roger 7oct2014
<https://www.fidh.org/en/region/asia/cambodia/16176-cambodia-icc-preliminary-examination-requested-into-crimes-stemming-from> FIDH https://www.fidh.org/IMG/pdf/qanda_cambodia_icc-2.pdf
<https://www.rfa.org/english/news/cambodia/complaint-10072014181216.html>
<https://www.business-humanrights.org/en/cambodians-file-claim-before-intl-criminal-court-alleging-widespread-systematic-land-seizures-by-govt-govt-linked-businesses-amount-to-crime-against-humanity>
<https://www.cambodiadaily.com/news/hun-sen-accused-of-genocide-in-icc-complaint-54669/> Morton Sklar
ICC
<https://www.voacambodia.com/a/lawyers-gathering-evidence-for-potential-criminal-court-suit-against-hun-sen/1850037.html>